

CU PRIVIRE LA PATINELE DE OS DIN EPOCA FEUDALĂ TIMPURIE

În săpăturile efectuate în așezările feudale timpurii de la Biseriцуța-Garvân și Capidava¹ au fost găsite mai multe patine de os, care datează din sec. X—XI (fig. 1).

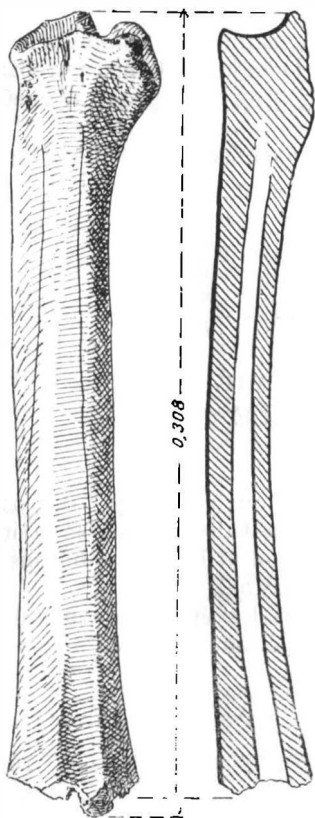

Fig. 1. -- Patină de os de la Capidava.

Patinele sînt făcute din oase mai lungi, cum sînt, spre exemplu, tibiile de bou sau de cal. Asemenea oase nu aveau nevoie să fie lucrate prea mult. Era suficient ca să li se rotunjească capetele cu un cuțit (și aceasta nu întotdeauna) ca apoi să devină bune pentru folosire. Nici una dintre patinele găsite la noi în țară nu este prevăzută la capete cu găuri.

Ele se aplicau pe talpa încălțămintei prin mijlocirea unor curelușe. Pentru asigurarea stabilității și a unei deplasări rapide se utilizau două bastoane sau, eventual, numai unul. Informații privind folosirea unor asemenea bastoane se găsesc în cronică lui Al-Marwazi, care, referindu-se la felul cum se deplasau negustorii arabi în timpul iernii, la începutul sec. XII, în regiunea Volgăi mijlocii și superioare, scrie că acolo « nu este posibil să se meargă pe zăpadă și pe gheață dacă nu se atacează la picioare tibiile de vaci și dacă nu se țin în mână două bețe, care, împinse în zăpadă, în urmă, permit să se alunece pe gheață cu înălțarea vîntului »².

Folosirea patinelor de os între secolele X și XVI este răspîdită pe o întinsă arie geografică cuprinsă între Siberia și Insulele Britanice³. Referitor la întrebuintarea lor în sec. XIII—XIV în Anglia există și izvoare scrise. Conform datelor etnografice utilizarea acestui mijloc de deplasare este cunoscut în Iugoslavia, Ungaria și Polonia pînă în sec. XIX⁴.

Evident că practica folosirii patinelor de os s-a născut din necesitatea omului de a se deplasa

¹ Gr. Florescu și colaboratori, *Capidava*, I, 1958, p. 235.

² Tadeusz Lewicki, *Lyżwy kóściane północno-wschodniej Europy w świetle notatki średnio-wiecznego pisarza arabskiego Al-Marwaziego (ok. r. 1120)*, în *PrzegArch*, IX, partea 2—3, Poznan, 1953, p. 393.

³ K. Moszyński, *Kultura ludowa Słowian*, I, Kracovia, 1929, p. 628.

⁴ Tadeusz Lewicki, *op. cit.*, p. 392.

dintr-un loc în altul în căutarea hranei în timpul iernii. De-a lungul secolelor, cele mai multe dintre patinele de os vor fi fost întrebuințate în acest scop. Găsirea însă, în săpăturile din așezările feudale timpurii din Dobrogea a unor patine din oase mai puțin lungi, cum sînt oasele tarsiene sau metatarsiene, ne îndreptățește să credem că acestea, datorită dimensiunilor lor mai reduse, erau folosite de copii în joaca pe gheață, așa cum se întîmplă și astăzi în multe dintre satele noastre de pe malurile Dunării.

PETRE DIACONU

О КОСТЯНЫХ КОНЬКАХ РАННЕФЕОДАЛЬНОЙ ЭПОХИ

РЕЗЮМЕ

В настоящем сообщении идет речь о коньках, сделанных из длинных костей лошади или вола. Их прикрепляли ремешками к подошве обуви, а чтобы обеспечить устойчивость, пользовались палками; об этом упоминает и араб Аль-Марвази.

Подобные коньки были найдены в раннефеодальных поселениях Бисерикуца-Гарвэн и Капидава.

ОБЪЯСНЕНИЕ РИСУНКОВ

Рис. 1. — Костяной конек из Капидавы.

SUR LES PATINS EN OS DE LA PREMIÈRE PÉRIODE DE L'ÉPOQUE FÉODALE

RÉSUMÉ

Cette note traite des patins en os, pour lesquels on a employé des os longs de cheval ou de bœuf. Une petite courroie permettait de les assujettir à la semelle des chaussures. Pour assurer la stabilité, on utilisait des bâtons, fait attesté aussi dans la chronique de l'Arabe Al-Marwazi.

Des patins de cette sorte ont été trouvés dans les établissements de Bisericuța-Garvân et de Capidava, de la première période féodale.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. — Patin en os, découvert à Capidava.